

DRÁMAPEDAGÓGIAI TANFOLYAM

elnevezésű 120 órás – a 277/1997. (XII. 22.) sz. Kormányrendelet szerint – akkreditált pedagógus-továbbképzési program. **Alapítási engedély száma:** 47793/61/2014

A továbbképzés célja

Felkészítés a NAT dráma és tánc műveltségi területe szerinti pedagógiai tevékenységre, nevezetesen: 1) a megjelenítéshez, csoportos játékhoz szükséges képességek fejlesztésére, készségek kialakítására; 2) a rögtönzési képességek fejlesztésére; 3) az ismeretszerzési, tanulási, problémamegoldó képességek fejlesztésére; 4), a megismerő és befogadóképességek, valamint a kifejezőkészség fejlesztésére, 5) továbbá a dráma és a színház formanyelvének tanulmányozására.

Ezzel együtt a továbbképzés célja a hallgatók felkészítése a drámapedagógia mint módszeregyüttes tanórai alkalmazására más műveltségi területek tanításában, valamint óvodapedagógiai, tanórai kereteken kívüli iskolai, illetve az alapfokú művészeti iskolák színjáték tagozatán a főtárgy keretei közötti alkalmazásra.

A továbbképzés részletes tematikája

1. Elméleti és történeti alapismeretek (11 óra)

- 1.1. A gyermeki játék legfontosabb típusai. Életkor és játék összefüggései.
- 1.2. A dráma fogalma. Mi a dráma és mi nem az. A drámához tartozó és nem tartozó tevékenységek elkülönítése.
- 1.3. A dráma és a színház megközelítésmódja közötti különbségek és azonosságok (a dráma a színház nyelvén beszél).
- 1.4. A drámapedagógiai történetének rövid áttekintése (az angol iskolák és a magyarországi törekvések mentén).
- 1.5. A dramatikus tevékenység rendszerezése Gavin Bolton nyomán („A” típus: gyakorlatok; „B” típus: dramatikus játékok; „C” típus: színházi jellegű munka; „D” típus: tanítási dráma).
- 1.6. Az egyes tevékenység típusok bemutatása demonstráció formájában. A különböző típusok („A” típus: gyakorlatok; „B” típus: dramatikus játékok; „C” típus: színházi jellegű munka) főbb ismérveinek ismertetése. „D” típus: Tanítási dráma: bemutató foglalkozás megtekintése felvételtől. A látott felvétel közös elemzése.
- 1.7. A DIE és a TIE közös elméleti mögöttese. Színházi eszközök alkalmazása a drámában és a TIE-ban. A csoportbontásos tanulásszervezés eltérő lehetőségei a DIE-ban és a TIE-ban.
- 1.8. A tanítási dráma alapfogalmai: a téma, fókusz, keret, kerettávolság fogalmának értelmezése, az egyes fogalmak összefüggéseinek tisztázása.
- 1.9. A dráma alapfogalmai a gyakorlatban – alkalmazási feladat: a dramatikus módszereket alkalmazó tanóra témájának szűkítése, majd fókusz és keret keresése.

2. Képességfejlesztő gyakorlatok (19 óra)

- 2.1. A következő gyakorlattípusok ismerete és alkalmazásuk módszertani alapjai: kapcsolatteremtő játékok, koncentrációs játékok, lazító játékok, interakciós játékok, bizalomgyakorlatok; bemelegítő mozgásgyakorlatok és játékok; ritmusgyakorlatok; térérzékelést fejlesztő játékok; fantáziafejlesztő játékok; beszédre készítő gyakorlatok.
- 2.2. Szabályokhoz kötött szituációs játékok ismerete és alkalmazásuk módszertani alapjai.
- 2.3. Ön- és csoportismereti játékok ismerete és alkalmazásuk módszertani alapjai.
- 2.4. Gyakorlatsorok szerkesztési elvei: időrend, tematikus rend, fokozatosság (pl. nehézségi), kontraszt, blokkos szerkezet, asszociatív szerkesztés, érzelmi ív, mozaik.
- 2.5. A gyakorlatokat vezető tanár munkájának értékelési szempontjai.
- 2.6. Gyakorlatokból („A” típusú dramatikus tevékenység) álló foglalkozások tervezése TERVEZÉSI LAP/1. feltételei alapján
- 2.7. Gyakorlatokból („A” típusú dramatikus tevékenység) álló, a TERVEZÉSI LAP/1. feltételei alapján megtervezett, a konzultációk után (amennyiben ez szükséges) módosított foglalkozások részleteinek vezetése, elemzése.

3. A dráma módszertanának alapjai (22 óra)

- 3.1. Gondolkodási modellek a drámában: időkezelés, kontra, rokonságok, megválaszolatlan kérdés, megfordítás, képalakítás.
- 3.2. A tanári szerepjáték. A tanár szerepbe lépésének céljai, formái.
- 3.3. Tanári szereptípusok a tanári hozzáállások és státuszok függvényében: hatalmi szerepek (csoporton belüli, csoporttal szembenálló, eseményeken kívüli), másodparancsnok, a csoport tagja, segítségre szoruló, provokátor, távollévő, mellékszereplő.
- 3.4. A tanári kérdéstechnika. A kérdésnek nyelvisége. A legfontosabb kérdéstípusok. A kérdések funkciói. A tanulók válaszainak és kérdéseinek kezelése.
- 3.5. A dráma szerkezete: a tárgyalás (egyeztetés) formái; a dráma megjelenítési szakasza; az értékelés helye, szerepe és formái.

3.6. A résztvevők szerepkörei (pl.: „érintett”, „tanú”, „hatóság”, „jegyző”, „krónikás”, „bíró”, „újságíró”, „művész”); a szerepbesegetítés – a bevonódás lépcsői (érdeklődés, bevonódás, elkötelezettség, belsővé tétel, interpretáció, értékelés)

3.7. A dráma és a mozgás kapcsolata a gyakorlatban. Érzelmi-indulati tartalmak, emberi viszonyok, gondolati tartalmak kifejezése és kifejeződése mozgásformákon keresztül; a mozgás mint tudatosan alkalmazott kifejezési forma és jelrendszer a dramatikus munkában.

3.8. A dráma és a beszédművelés kapcsolata a gyakorlatban. Érzelmi-indulati tartalmak, emberi viszonyok, gondolati tartalmak kifejezésének és kifejeződésének lehetőségei a beszéd folyamat eszközeivel (hangszín, hangerő, hanglejtés, tempó, szünet); a beszéd tudatos alkalmazásának lehetőségei a dramatikus munkában.

4. A komplex dráma stratégiái és technikái (34 óra)

4.1. Munkaformák/drámamódok, konvenciók: fogalmi meghatározások, gyakorlati jelentőség; különbségek és azonosságok.

4.2. A legfontosabb kontextusépítő konvenciók ismertetése és a legfontosabbak gyakorlatban történő kipróbálása.

4.3. A legfontosabb narratív konvenciók ismertetése és a legfontosabbak gyakorlatban történő kipróbálása.

4.4. A legfontosabb mélyítő („költői jellegű”) konvenciók ismertetése és a legfontosabbak gyakorlatban történő kipróbálása.

4.5. A legfontosabb reflektív konvenciók ismertetése és a legfontosabbak gyakorlatban történő kipróbálása.

4.6. A feszültségteremtés módjainak ismertetése (Gavin Bolton rendszerezése alapján)

4.7. Drámamodellek ismertetése (központi figurára épülő dráma, csoportos drámák, akvárium dráma)

4.8. A központi figurára épülő dráma vezetése

4.9. A csoportra épülő drámák vezetése (belső, illetve külső problémával)

4.10. Drámaórák tervezése: elméleti alapok és gyakorlati tapasztalatok; tervezés során gyakran elkövetett hibák

4.11. Bemutató drámafoglalkozások tanári irányítással, a csoport összetételétől függő témakörökben.

5. Színjátékos (színházi dramaturgiai) ismeretek (9 óra)

5.1. Cselekmény. A cselekménybonyolítás különböző modelljei. A „jól megírt színművek” szerkezeti felépítése.

5.2. Szituációk meghatározása és szabályozása. A szituációk elemei. A szituáció elemeinek megadása ahhoz, hogy a kívánt dramatikus tevékenység típus jöjjön létre. Szituációs játékok irányítása.

5.3. Színházi eszközök a drámában: konfliktus; kontraszt; fókusz; a drámában lehetséges időkezelési eljárások, színpadi idő; tér, a térhasználat különböző módjai; szimbólumok teremtése; a közös dramatizálás lehetséges módjai; az epikus és drámai szerkesztésmód közti különbségek.

6. Drámamunka tervezése és vezetése (25 óra)

6.1. Tanítási drámaórák, drámafoglalkozások tervezése a TERVEZÉSI LAP/2-3. szerint: a hallgatók a drámatanítás fentiekben megismert elméleti alapjainak, illetve a gyakorlati foglalkozásvezetési eljárások, munkaformák önálló alkalmazásával tervezik komplex drámafoglalkozásaikat

6.2. A saját tervezésű órák, foglalkozások irányítása: a hallgatók az óravázlatok (egyeztetett) részletét vezetik le csoporttársaikkal (akik közreműködnek a megfelelő életkorú és összetételű csoport demonstrálásában).

6.3. A látott drámamunkák elemzése: A foglalkozásvezetést a hallgató részéről önelemzés követi, illetve a csoporttagok véleményét tükröző elemző beszélgetésre kerül sor. Az elemző beszélgetés során nem csupán a foglalkozást vezető hallgatónak, de a csoport minden tagjának alkalmaznia kell a tanultakat, és ötleteikkel segítő és kreatív módon kell hozzájáruljanak a foglalkozás esetleges hibáinak kiküszöböléséhez.

A továbbképzés végére teljesítendő tartalmi követelmények

A résztvevő legyen tájékozott a drámapedagógia történetéről, jelentősebb irányzataira, azok képviselőinek munkásságára vonatkozóan; ismerje a drámatanítás alapvető céljait; ismerje a legfontosabb képességfejlesztő gyakorlatokat; ismerje a különböző korosztályok alapvető pedagógiai-pszichológiai jellemzőit, s ezek figyelembe vételével legyen képes a különböző gyakorlatok céltudatos összefűzésére, valamint ezen gyakorlatok levezetésére; ismerje a dráma módszertanának alapjait; ismerje a tanítási dráma alapfogalmait és legfontosabb munkaformáit; legyen képes meghatározott célra irányuló komplex drámafoglalkozások tervezésére és vezetésére; legyen képes a mások által vezetett drámafoglalkozások elemző értékelésére, valamint támogató jellegű kritikai megjegyzések megfogalmazására; legyen képes a drámapedagógia mint módszeregyüttes alkalmazásának megkezdésére saját szakterületén!

A továbbképzésen elsajátítottak záró ellenőrzési módjának megnevezése, leírása, valamint az értékelés szempontjainak meghatározása

Tervezet készítése és vizsgatánítás: Önállóan készített tervezet alapján kb. 20 perces tanítási dráma-foglalkozásrészlet vezetése. A tervezetben meg kell határozni a célt, a témát, a fókuszot, továbbá a tartalom egyes elemeihez formákat kell rendelni. A legfontosabb értékelési szempontok: a) az óratervezés során a csoport jellemzőinek figyelembe vételével történt-e a vizsgált tartalmak és az azokhoz rendelt formák megadása; b) a résztvevők aktuális állapotát figyelembe vevő, döntési, választási lehetőségeket is felkínáló, demokratikus módon történt-e az óra vezetés.